

INDIANKLUBBEN I SVERIGE, HISTORIA

Den första organiserade gruppen med ett hobbyintresse för Nordamerikas indianer, deras olika kulturer och historia, var "Indianklubben i Sverige" som officiellt bildades 1959. Men egentligen var detta en grupp intresserade och kunniga människor som hade träffats regelbundet ända sedan början av 1950-talet under ledning av initiativtagaren Olof Norbeck, en pensionerad bankir med intresse för Delawarekolonin och indianerna. Antalet deltagare var då något trettio och deras verksamhet bestod i informella sammankomster, där man bland annat diskuterade frågor om indianer i allmänhet, informerade varandra om litteratur på området liksom såg på fotografier och filmer.

Att det i Sverige då verkligen fanns ett intresse för Västern och indianer syns i att svensk television vid den här tiden visade sin första Västernserie – Bonanza, eller Bröderna Cartwright som den kallades i Sverige. En bidragande faktor till intresset torde även vara att målarmästaren Erik Englund deltog i TV-frågesportstävlingen Tiotusenkrönsfrågan (senare Kvitt eller dubbelt) i ämnet "Nordamerikas indianer" 1957 och 1960. Som Albin Widén skriver, blev Englund därigenom "känd i hela vårt land som en oslagbar allvetare på allt som rörde Nordamerikas indianer och deras kultur och han begåvades med smeknamnet "Uncas". Englunds tävlande beskrivs i klubbens publikationer som upprinnelsen till det formella bildandet, eftersom det i samband med detta trädde fram "en hel rad amatörer med samma intresse som "Uncas", vilka tillsammans med yrkesverksamma etnografer, historiker och skribenter så småningom kom att bilda Indianklubben. Det var dock främst Englund, som ordförande, som kom att bli ansiktet utåt för klubben. Att Albin Widén blev medlem i klubben började med en brevlades förfrågan från Englund om han inte ville delta i någon av deras träffar, något som Widén antog närmast berodde på att han under 1950-talet hade skrivit skönlitterära "pojkböcker" om kontakter mellan svenska nybyggare och indianer. När Widén involverades kom klubben att få ett mer allvarligt betonat arbetsprogram med utgivandet av årsböcker och böcker inom serien "Indianklubbens bästa". Årsböckerna gavs från 1961 till 1971 ut årligen, med undantag för 1967 då man bytte förlag. Produktionen av dessa böcker skedde under redaktion av Erik Englund och Albin Widén.

År 1973 gick Englund bort och Indianklubben förlorade därmed sin "hövding". De fortsatte dock sin verksamhet och 1975 återupptogs utgivandet av årsböcker-

erna genom boken med titeln "Striden vid Pierre's Hole". Därefter lämnade Widén ansvaret för årsböckerna, vilket då togs över av först Yvonne Svenström, under vars ledning böckerna fick en mera "vuxen" utformning med ett tilltalande format, bättre papper och bättre bildmaterial. Fyra sådana utgåvor svarade hon för, innan ansvaret togs över av Lennart Lindberg och Lars Wennersten, vilka fortsatte som ansvariga för utgivningarna fram till 1984, då den sista i en serie om totalt 18 årsböcker såg dagens ljus. Genom klubbens försorg hade då även fyra översättningar av amerikanska faktaböcker givits ut, samt två uppslagsverk, "Indianernas När, Var, Hur" och "Indianboken", som var en samling biografier över kända indianska personligheter. Denna bok har därefter också utkommit i ett antal reviderade och utökade upplagor.

När intresset från bokförlagen att ge ut denna typ av litteratur minskade och flera av klubbens ursprungliga stöttepelare och drivkrafter samtidigt började att gå bort, så blev klubbens aktiviteter allt mera anonyma, trots att antalet medlemmar stadigt hade ökat och som mest var uppe i strax över 250 personer. För att inte klubbens hela existens skulle äventyras beslutades på en av de årligen återkommande medlemsträffarna att en medlemstidning skulle startas. Det blev undertecknads ansvar att organisera upp en sådan utgivning, där tanken var att medlemmarna själva skulle stimuleras till att skriva egna texter. Då framställandet och distributionen av en sådan tidning kostar pengar, blev det också tvunget att börja kräva in en "medlemsavgift". Därmed behövde även en mera uppstramad administration sjösättas. Men den ursprungliga tanken har ändå varit att hålla allt så informellt som möjligt. Klubben drivs alltså fortfarande helt utan sådana traditionella attribut som styrelse och olika typer av befattningshavare. Ingen får något betalt för att bidra till verksamheten, som alltså drivs helt på ideell basis.

Förutom den medlemstidning som startades 1981 och nu med fyra nummer per år har fortsatt att distribueras ut till medlemmarna varje år sedan dess, har på senare tid även tillkommit ett enklare, digitalt distribuerat informationsblad två gånger i månaden, där vi delger medlemmar och andra intresserade all möjlig information om indianer samt om Indianklubben's aktiviteter. En verksamhet som, i linje med vår policy, att så mycket som möjligt ska vara tillgängligt utan kostnad, alltså sändes ut gratis till alla som visar intresse och som kan uppge en mailadress till vilken materialet kan sändas.

En hemsida (www.indianklubben.org) finns också på Internet, där ytterligare information kan erhållas. Medlemsträffar arrangeras på olika platser i landet när tillfälle ges. Vid sådana tillfällen framföres alltid ett antal olika föredrag av olika medlemmar. Det förekommer bild- och filmvisningar. Demonstrationer av föremål, hantverk och andra konstater kan förekomma och där möjligheter finns tillgängliga i anslutning till mötesplatsen kan även arrangeras besök på intres-

santa platser som museer eller besök hemma hos enskilda medlemmar som har föremål, intressanta boksamlingar eller andra lockande saker att titta på.

I Indianklubbens regi har även ett antal medlemsresor arrangerats genom åren. Det har i första hand varit resor till USA, där olika landsdelar då har besökts. Den första av dessa resor genomfördes redan 1994 och gick då till de norra prärierna i Colorado, Syd-Dakota, Montana och Wyoming. En resa som företogs med ett antal hyrbilar. Sedan skulle det dröja ända till år 2006 innan nästa resa arrangerades. Återigen var det huvudsakligen de norra prärierna som besöktes, även om den resan utsträckte sig över ett större område. Denna resa, liksom senare resor, företogs då i stället med buss, varigenom betydligt mera information kunde presenteras under tiden som bussen rullade mellan alla intressanta besöksmål. Efter denna resa arrangerades så en ny resa av liknande typ vart annat år under en tid, men då till varierande områden. År 2008 besöktes Sydvästern och de södra prärierna. 2010 var det dags för Nordvästkusten samt landen väster om Klippiga Bergen och år 2012 anordnades så en sista sådan resa, den här gången till USA's nordöstra hörn, men med start i Svenskbygderna i Minnesota och avslutning i storstaden Boston. Omfattande beskrivningar i ord och bild av alla dessa resor finns på hemsidan. Senare har en enklare resa gjorts till Berlin, för att där besöka en tillfällig utställning om Irokesindianerna, samt stadens Etnografiska Museum.

På senare tid har E-böcker börjat att framställas för att göras tillgängliga via hemsidan. Hittills har fyra sådana E-böcker lagts upp på hemsidan, där vem som helst kan läsa dessa utan kostnad. En femte sådan E-bok är planerad att läggas upp på hemsidan under år 2019 och ett ytterligare utbud av sådana kommer säkerligen att göras tillgängliga i framtiden.

Året 2019 firar sammanslutningen alltså sitt sextionde år, samtidigt som dess framtid i viss mån synes vara hotad genom att antalet medlemmar stadigt varit minskande. En bidragande orsak till denna oro kan mycket väl vara den valda modellen för organisationens administration, där allt arbete bedrivs helt ideellt och där gängse styrnings- och ansvarsfunktioner aldrig har formaliserats. Allt bygger alltså på enskilda personers egna initiativ och därmed står och faller alltså verksamheten med de personer som engagerar sig. Förhoppningsvis kommer det ändå att finnas enskilda individer även i framtiden som tar vid och driver verksamheten vidare. Men kanske måste den långt drivna betoningen på idealitet så småningom uppges och mera av verksamhetsstyrning och affärs-mässighet införas om organisationen ska överleva i det längre perspektivet. Tills vidare rullar allt dock på som vanligt.

BERTIL THÖRN